

ОЩЕ ЕДИН ПОГЛЕД КЪМ ВЪПРОСА ЗА СТАРОЦЪРКОВНОСЛАВЯНСКИТЕ ЗАЕМКИ В РУМЪНСКИ

(Резюме)

Най-старите румънски преводи на Библията са доста скорошни. Първият датира от края на XVI в. (1582 г.) и включва превод на Битие и Изход, направен от калвинисти на базата на унгарско посредничество. Повече от един век по-късно (1688 г.) е направен друг превод въз основа на Септуагинта. Накрая, към края на XVIII в. (1795 г.) румънци гръко-католици създават алтернативна версия на базата на Вулгата. Въпреки разнородността на източниците (унгарски, гръцки, латински) и независимо от разнообразието на религиозните пристрастия (калвинизъм, православие и униатство) като че ли нито един от преводите не успява да избегне посредничеството на славянския превод на Библията. До определена степен изглежда, че истинският изходен език е староцърковнославянски, а не унгарски, гръцки или латински, както личи от употребата на огромен брой славянизми във всички изброени румънски преводи на Библията.

Въз основа на Изх. 15:1–27 ще се опитам да сравня трите въпросни версии по отношение на тяхната зависимост от староцърковнославянски. Някои от староцърковнославянизмите обаче трябва по-скоро да се смятат за славянски заемки, защото не са непременно свързани с посредничеството на славянските преводи на Свещеното писание. Те по-скоро възхождат към периода на интензивни контакти между румънския и среднобългарския. За разлика от църковнославянизмите, които имат паралел в преводите на Библията на църковнославянски, тези заемки са спонтанно заети славянски думи и не е сигурно дали изобщо са били схващани като такива на синхронно ниво поради идеалната им интеграция в системата на румънския език.

След кратък обзор на гореспоменатите три версии в сравнение със среднобългарския ръкопис Барсов 3, подготвен за издаване от Веселка Желязкова, статията продължава с лингвистичен коментар на трите вида славянски заемки: славянизми свързани с текста, славянизми, които изглеждат свързани с текста, но без посредничеството на ръкопис Барсов 3, славянизми, които сякаш избягват посредничеството на библейския текст.

*Кирил Асланов,
Еврейски университет, Йерусалим*